

Nr 6.

Av herr **Ström, Fredrik**, om utredning och förslag rörande kvinnans fulla likställighet med mannen på vissa av samhällslivets områden m. m.

Liksom Sverige kunnat samla sig till den väldiga kraftansträngning för sin frihet och det försvar, som den sedan fyra år pågående upprustningen utgör, en kraftansträngning som icke får slappas en dag och som även i framtiden bör vidmakthållas, på samma sätt bör Sverige om viljekraften spännes kunna samla sig till en stor inre upprustning i hägnen av den yttre. Denna folkets samling och kraftansträngning till en enad nationell inre aktivitet bör äga vissa hela folkets inspirerande mål, som kan giva den rätta kraften och företagsamheten. Detta den nationella förnyelsens mål måste vara av både ideell och materiell art. Det ideella målet måste avse att först och främst rycka ungdomen och kvinnorna med, de av samhället mest försummade.

Denna ideella ansträngning måste bl. a. gå ut på att förverkliga principen om kvinnans likaberättigande på alla de områden, där hon ännu icke äger denna rätt. Bl. a. måste hon äga samma rätt till arbete, lön, befordran, pension, semester o. s. v. som mannen och samma skyldigheter som mannen, bl. a. värnplikt, tjänsteplikt etc. Hennes ställning som husmor måste genom en revolution i tänkesättet via skolan och folkrörelserna och genom en lämplig lagstiftning ernå samma uppskattning som vanligt yrkesarbete. Så kan staten t. ex. åt varje god husmor skänka stipendier och premier och husmödrarna böra kunna erhålla särskilt bidrag till semester. Husmodern skall äga rätt till lagstadgad semester och lika ålderspension som mannen och börjande vid samma ålder. Detta skall gälla såväl bondens som arbetarens, såväl hantverkarens som tjänstemannens och industriledarens hustru, d. v. s. omfatta alla stånd och klasser utan hänsyn till samhällsställning.

Vidare bör kvinnan erhålla samma inflytande som mannen i samhällets institutioner. Som det nu är, blir kvinnan genom bl. a. sin traditionella undervärdering tillbakasatt vid en mängd tjänster, befattningar, ombudsskap i kommunala, statliga och andra samhällsviktiga institutioner och nämnder, där hennes erfarenhet, kunnighet och sinnelag just skulle vara av ofantligt värde. Man kan med skäl fråga sig om världen skulle befunnit sig i ett sådant tillstånd av krig, kris och kaos som den nu befinner sig uti, därest kvinnornas inflytande överallt varit större inom samhällets organ, särskilt inom barnavårdens, skolans, yrkesutbildningens, administrationens m. fl. områden. Men oavsett detta måste det vara av verklig vikt att kvinnorna i ett demokratiskt samhälle bli lika delaktiga av inflytande och ansvar som männen. En strävan att genomföra i

teori och praxis kvinnornas likaberättigande och rätt till lika representation i statliga och kommunala representationer, nämnder och kommittéer, i folkrörelsernas ledning etc. samt tillträde till även de yrken och tjänster som nu mestadels förbehållas männen, bl. a. prästerliga, bör accepteras för att målmedvetet förverkligas genom samhällseliga åtgärder, så långt detta låter sig göra, t. ex. genom undervisningen.

Vad som är av stor betydelse ej minst för kvinnan är att hon har sin ålderdom tryggad. Därför måste hon ha samma villkor och rätt härutinnan som mannen. Även måste lika-löneprincipen förverkligas.

Barnen och ungdomen äro i ett läge som måste förbättras. Genom industrialismens utveckling, teknikens landvinningar och jordbrukets brist på arbetskraft har kvinnan ryckts in i arbetsprocessen och produktionslivet på ett sätt som gått ur över barnet. Man måste därför sätta upp som ett oundgängligt mål att förverkliga: hemmets bevarande. Hemmet får icke bli blott en sovstuga. En ny form av hemfrid måste skapas och skyddas såväl för kvinnans som barnets skull, ja till hela familjens bästa. Men denna reform kan icke genomföras genom en återgång till passerade produktions- och samhällsformer. Reformen måste sannolikt lösas dels via en andlig kraftansträngning och dels genom en revolution inom bostadsproduktionen med målet: trädgårdsstäder med egna hem inlagda mellan fabriks- och affärscentra samt genom långa semesterar fördelade på sommar- och vinterhalvåren, genom resor med vila i naturen och genom effektiva, talrika barnkrubbor och ungdomsgårdar, där modern är nödgad arbeta utom hemmet. Under alla förhållanden borde det i lag förhindras att det bygges familjebostäder på mindre än två à tre goda rum och ett kök med spisrum.

Dessutom måste barnens fostran och ungdomens yrkesval och yrkesutbildning ägnas samhällets levande intresse. Barnens karaktärsdanning är samhällets a och o. Denna karaktärsdanning måste vara av ideell, icke materiell natur. Familjer med barn böra äga samhällets väsentligaste omsorg och böra ha stora förmåner, med tillsyn att barnens fostran och karaktärsdanning icke försummas. Föräldrar böra lika väl som barn sättas på skolbänken, d. v. s. erhålla den grundliga kunskap uti att fostra barn, som är nödvändig ej minst i ett samhälle sådant som det nuvarande.

Varje barn måste äga rätt till skydd, ledning för yrkesval och utbildning. Varje ung man och kvinna måste kunna äga rätt och skyldighet att lära sig ett hantverk, ett industriellt yrke, ett jordbruksyrke eller annat manuellt arbete, även om den unge mannen eller kvinnan väljer som levnadsväg ett merkantilt yrke, ett lärdomsyrke, ett administrativt eller ett militärt yrke. Respekten för och kunskapen i ett manuellt yrke kommer att väsentligen utjämna klasskillnaden. Genom obligatorisk och effektiv undervisning i folkskolan i två levande och ett klassiskt språk skulle klasskillnaden och de i denna levande mindre- och övervärdeskänslorna i mycket försvinna. Härigenom skulle för svensk ungdom ha utstakats en väg bort från mycken avund, mycket hat, många

mindrevärdeskänslor och många högmodskällor. Vi skulle få en lyckligare ungdom och ett lyckligare folk.

I anslutning till vad jag här ovan anfört får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära tillsättande av en allsidig kommitté, till lika delar bestående av kvinnor och män, med uppdrag att utreda och framlägga förslag till dels kvinnans fulla likställighet med mannen i fråga om rätt till kunskaper, yrke, yrkesutbildning, lön, befordran, pension, semester, representation etc., dels hemmets renässans genom en rättvis skattelindring för större familjer, genom en effektiv bostadspolitik i det egna hemmets och trädgårdsstädernas tecken, dels genom en effektivare barnavård, ett bättre barnavärn och en modernare skola med fostran och utbildning även av karaktären.

Stockholm den 15 januari 1943.

Fredrik Ström.
